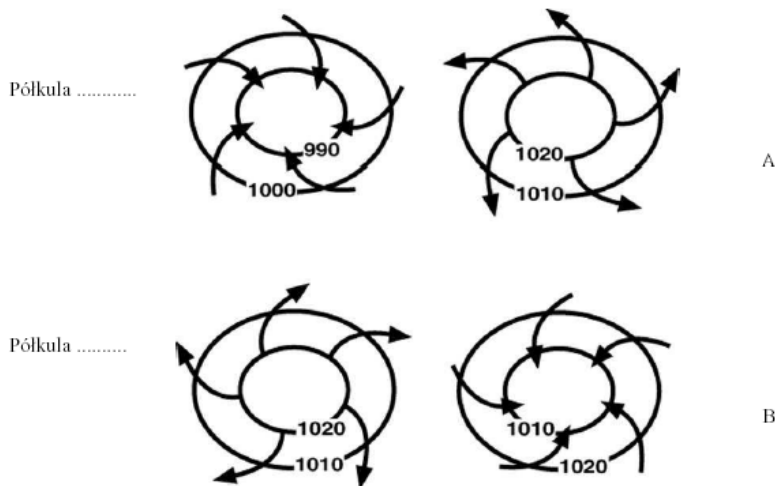

Zadania maturalne z ciśnienia atmosf. i wiatrów

Zadanie 19. (3 pkt)

a) Uzupełnij rysunki przedstawiające układy baryczne i kierunki prądów powietrza, wpisując w odpowiednie miejsca: Wyż (W), Niż (N), półkula półn., półkula półd.

b) Podaj, jaka jest przyczyna odchylenia kierunków prądów powietrznych na półkuli północnej i południowej.

.....

.....

.....

Zadanie 26. (4 pkt)

Po przeczytaniu tekstu, podaj cztery konsekwencje (np.: przyrodnicze, gospodarcze, społeczne) będące następstwem klęski żywiołowej, spowodowanej przez cyklon tropikalny - huragan Mitch.

24 października 1998 na Morzu Karaibskim utworzył się potężny cyklon tropikalny. W krótkim czasie osiągnął prędkość ponad 250 km/h. Był to jeden z najsilniejszych huraganów, który pojawił się u wybrzeży Nikaragui, Hondurasu i Gwatemali w XX wieku. Niskie ciśnienie i wicher spiętrzyły fale na wysokość powyżej 5,5 metrów. Ogromne masy wody wlały się na wybrzeża, powodując śmierć tysięcy ludzi i niszcząc wszystko na swej drodze. Na lądzie prędkość huraganu spadła poniżej 200 km/h. Ulewne deszcze (w niektórych rejonach spadło około 500 mm) spowodowały gwałtowne powodzie oraz lawiny błotne, których tysiące ton, spływając po stokach gór, zalewały osiedla, drogi i nieliczne autostrady. Odpływ wody był niemożliwy ze względu na ogromne fale morskie, które wdzierały się w głąb lądu. W dniu 27 października huragan wiał z mniejszą siłą i zmienił się w tropikalną burzę. Ulewne deszcze sprawiły, iż masy wody spływające z gór w Nikaragui, żłobiły koryta, jak prawdziwe rzeki i niszczyły plantacje bawełny i kawy. Następnego dnia 28 października huragan ponownie zabrał życie tysiącom ludzi. Ginęli oni w ogromnej masie wody i szlamu, który wylewał się z pękniętego krateru wygasłego wulkanu Casitas w pobliżu miasta Poseltoga. Gdy woda trzy dni później dotarła do Tegucigalpy, miasto zostaje odcięte od świata. Przestają działać telefony, a wezbrana rzeka zalała biurowce na przedmieściach miasta do wysokości pierwszego piętra. W kilka dni później, gdy huragan osłabł i zamarł nad Tegucigalpą zaświeciło Słońce.

Źródło: Opracowano na podstawie: *Planeta katastrof-Mitch uderzył jak młot boga*, Focus Ekstra, Focus, marzec 2000.

Makowska D i in., *Geografia*, WSiP Spółka Akcyjna, Warszawa, 2002.

Zadania maturalne z ciśnienia atmosf. i wiatrów

w Bangladeszu.

1. ....
.....
.....
2. ....
.....
.....

Zadania 95. i 96. wykonaj na podstawie tekstu i własnej wiedzy.

W porze letniego monsunu

Zbliża się koniec maja. Temperatura przekracza 40oC. Brakuje wody nawet do picia. W wielu dzielnicach Delhi wodę rozwozi się beczkowozami. W twardej ziemi nic nie rośnie. W Madrasie wyschły zbiorniki wody. W Kalkucie na ulicach więcej niż zwykle umierających nędzarzy.

W połowie czerwca zaczyna pachnieć deszczem. Do Indii nadchodzi monsun letni. Prognozy dotyczące nadejścia monsunu uważane są przez meteorologów za ważniejsze niż jakiegokolwiek inne. Pod koniec miesiąca pada już prawie w całych Indiach. Ten sam deszcz, który do Indii przynosi życie, w Bangladeszu powoduje śmiertelne powodzie. W połowie lipca nabrzmiąle wody rzek zagrażają powodzią. Osiedla położone na brzegach rzeki powinny być ewakuowane. Rzeka wylewa. Slumsy znalazły się pod wodą. Nawet w dzielnicach nieobjętych powodzią rozgrywają się tragedie – woda pitna, czerpana płytko spod powierzchni, miesza się ze ściekami. Szybko mnożą się komary i muchy. Ludzi dotykają infekcje przewodu pokarmowego.

Na podstawie: Hanna Kawecka-Lee, *W porze letniego monsunu*, Poznaj Świat nr 9, 1999

Zadanie 95. (2 pkt)

Uzasadnij, podając trzy argumenty, że życie mieszkańców opisanych krajów jest uzależnione od monsunów.

1. ....
.....
.....
2. ....
.....
.....
3. ....
.....
.....

Zadanie 96. (2 pkt)

Zaproponuj trzy działania, które powinien podejmować rząd Bangladeszu, aby złagodzić negatywne skutki monsunu letniego.

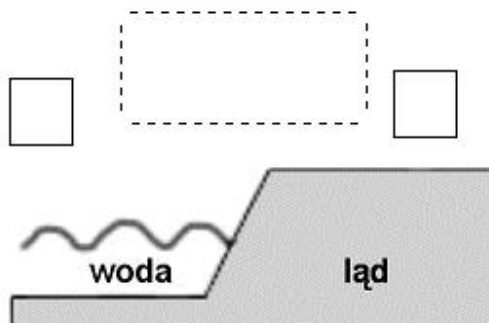
1. ....
.....
.....
2. ....
.....
.....
3. ....
.....
.....

Zadanie 98*. (1 pkt)

**Uzupełnij poniższy rysunek tak, aby przedstawiał powstawanie bryzy dziennej.
– Wpisz w kwadratach litery: W w celu oznaczenia obszaru podwyższonego ciśnienia**

Zadania maturalne z ciśnienia atmosf. i wiatrów

- i N** w celu oznaczenia obszaru obniżonego ciśnienia.
 – Na poziomych i pionowych liniach przerywanych zaznacz strzałkami kierunki wiatru.

Inne zadania

Zadanie 18. (2 pkt)

Oblicz, jaka będzie średnia roczna temperatura powietrza (na poziomie rzeczywistym) na szczycie Wieżycy (392 m np.m). Za podstawę obliczeń przyjmij odpowiednie dane dotyczące najbliższej stacji meteorologicznej – w Kościerzynie (patrz tabela poniżej).

Miejscowość	Wys. m n.p.m.		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Rok
Malbork	14	T	-2,5	-1,7	1,5	6,6	11,9	15,3	17,6	16,4	12,9	7,8	2,6	-0,9	7,3
		O	28	28	30	36	49	57	71	69	53	41	38	35	535
Gdańsk	8	T	-1,5	-0,9	1,7	6,3	11,3	15,3	17,6	16,6	13,5	8,4	3,4	0,2	7,7
		O	35	26	32	35	48	53	70	70	57	41	47	41	555
Kościerzyna	168	T	-3,2	-2,5	0,5	5,6	11,1	14,5	16,7	15,5	12,1	7,0	1,8	-1,6	6,5
		O	44	32	37	38	48	63	84	72	56	48	49	48	619
Hel	7	T	-0,6	-0,5	1,4	5,1	9,9	14,1	17,2	16,8	14,0	9,2	3,4	1,0	7,7
		O	30	24	28	34	41	51	64	74	56	43	43	40	528

T – średnia temperatura powietrza w °C, O – suma opadów w mm

Miejsce na obliczenia

Wynik: .....

Zadanie 64. (2 pkt)

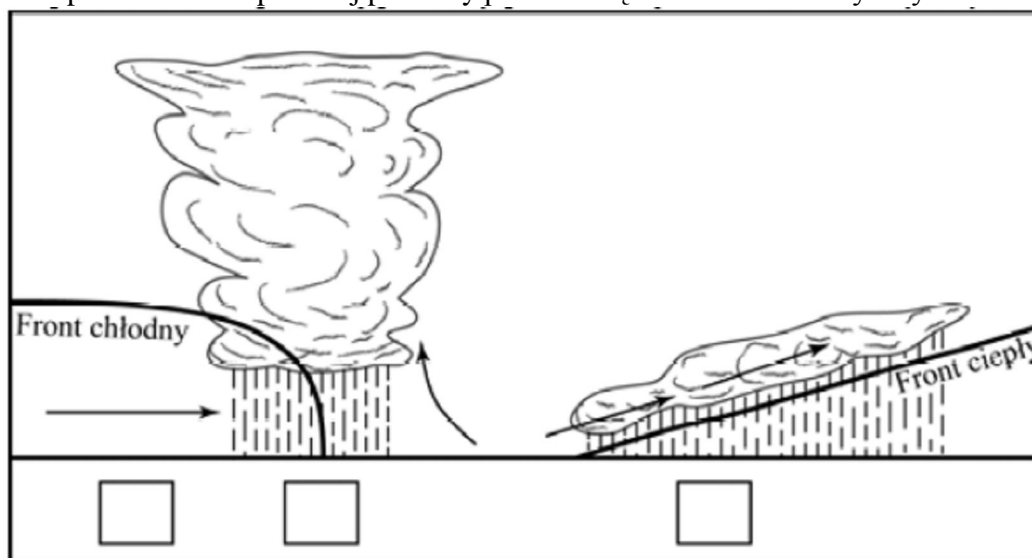
Oblicz temperaturę powietrza na szczycie Szczelińca Wielkiego (919 m n.p.m.) w czasie, gdy w Kudowie Zdroju (350 m n.p.m.) wynosiła ona +10°C. Zapisz wykonywane obliczenia.

Miejsce na obliczenia:

Temperatura na szczycie Szczelińca Wielkiego : ..... °C

Zadanie 91*. (2 pkt)

Na rysunku przedstawiono przekrój pionowy przez strefę frontów atmosferycznych.

Przyporządkuj opisy warunków pogodowych występujących podczas przejścia frontu ciepłego i chłodnego do odpowiedniej strefy frontów atmosferycznych. Wpisz w wyznaczone miejsca odpowiednią literę.

Opisy warunków pogodowych podczas przechodzenia frontów atmosferycznych.

- A. Ciśnienie osiąga najniższą wartość, prędkość wiatru słabnie, temperatura powietrza wzrasta, zachmurzenie jest duże, niskie warstwowe chmury dają opad atmosferyczny o małym natężeniu. Szerokość strefy opadów sięga kilkuset kilometrów.
- B. Obszar znajduje się w chłodnej masie powietrza, pojawiają się wysokie chmury pierzaste, następnie kłębiaste i warstwowe, ciśnienie powietrza równomiernie obniża się, wzrasta prędkość wiatru.
- C. Temperatura powietrza szybko się obniża. Powstają wysokie chmury burzowe dające intensywne, ale krótkotrwałe opady. Strefa opadów nie przekracza kilkudziesięciu kilometrów. W czasie burz wieją silne, porywiste wiatry.
- D. Obszar znajduje się w chłodnej masie powietrza, zmniejsza się wilgotność oraz zachmurzenie, pojawiają się chmury kłębiaste. Wzrasta ciśnienie powietrza.

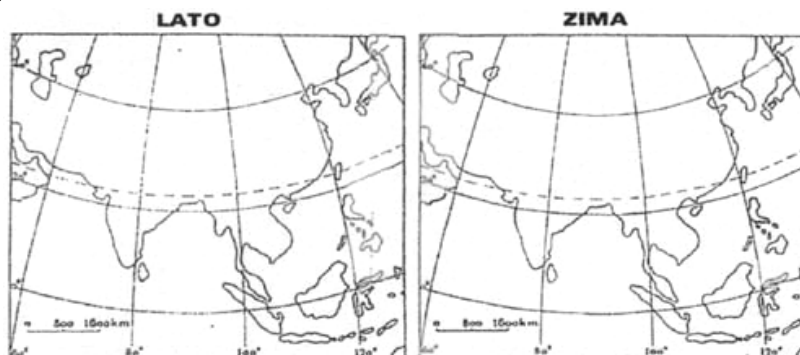
1. Rozpoznaj wiatr po opisie:

- a) jest to wiatr regionalny wiejący m.in. nad Płw. Jork i Ziemią Arnhema w Australii latem i zimą. Latem przynosi bardzo duże opady a zimą susze.
- b) Jest to wiatr lokalny wiejący w dzień w górach. Wywołany jest inwersją temperatury. Powietrze sphywa w dół po zboczu w dolinę.
- c) Wieje na wybrzeżu Morza Adriatyckiego. Jest to zimny górski wiatr lokalny sphywający z gór nad morze.
- d) Wiatr ten wieje m.in. w G. Skalistych. Powstaje na skutek różnicy ciśnień po dwóch stronach łańcucha górskiego. Jest suchy i porywisty.

2. Na mapach konturowych Azji przedstaw schemat letniej i zimowej cyrkulacji monsunowej.

Zadania naturalne z ciśnienia atmosf. i wiatrów

- Literami N i W zaznacz ośrodki niskiego i wysokiego ciśnienia, a strzałkami kierunki wiatrów.

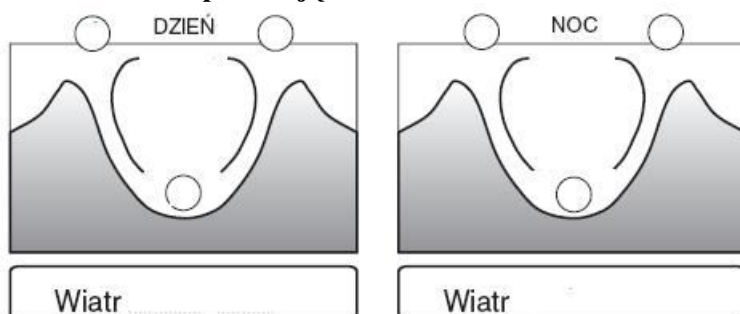

- Zakreśl porę roku, w której monsun ma duże znaczenie gospodarcze. Uzasadnij swoją odpowiedź.....
.....
.....
.....

3. Schemat przedstawia ogólną cyrkulację atmosfery:

	<p>a) do podanych linii na rysunku dorysuj strzałki tak aby przedstawiały globalną cyrkulację atmosfery</p> <p>b) w wykropkowane miejsca wpisz charakterystyczne dla tych szerokości geograficznych ośrodki baryczne (literą N – niż, literą W – wyż)</p> <p>c) podaj nazwy wiatrów stałych wiejących - od biegunów do szerokości umiarkowanych ..... - od zwrotników do szerokości umiarkowanych .....</p> <p>d) napisz jaki czynnik decyduje o odchyleniu wiatrów .....</p>
--	--

4. Na schemacie przedstawiono jeden z wiatrów lokalnych. **Podpisz rysunki podając nazwę wiatrów, w kółka wpisz ośrodki ciśnienia (W- wyż, N – niż) oraz dorysuj strzałki pokazujące kierunek wiania wiatru** [0-2]

5. **Zadanie 8 (2 pkt)**

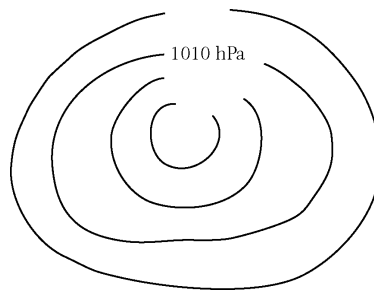
Zadania maturalne z ciśnienia atmosf. i wiatrów

Przyporządkuj wiatrom przyczyny ich powstawania:

a) cyklon	A. zaleganie zimnego powietrza nad rozległymi górami i jego spływ w dół
b) monsun	B. stałe ośrodki ciśnienia, wysokiego w szerokościach zwrotnikowych i niskiego w strefie równikowej
c) pasat	C. różnica w nagrzewaniu oraz ochładzaniu się lądu i morza
d) fen	D. gwałtowne obniżenie ciśnienia powietrza nad morzem w niskich szerokościach geograficznych
	E. duża różnica ciśnień powietrza po dwóch stronach gór

a) ....., b) ....., c) ....., d)

6. Wpisz brakujące wartości izobar tak, aby rysunek przedstawiał wyż baryczny. Dorysuj kierunek krążenia mas powietrza w ośrodku, jeśli znajdowałby się na półkuli północnej.

[0 – 3 pkt]